

Глава XI.

Твърдѣ късно!

Периода отъ бездѣйствие на армията на Мехмедъ-Али може да ни служи като доказателство, че една армия, — пъкъ била тя даже и най-храбрата въ свѣта — твърдѣ малко полза би принесла, ако стратегическитѣ знания на висшитѣ въ нея началници не сж пропорционални съ тактическитѣ способности на по-долнитѣ.

Но това не е всичко: не подлежи на никакво съмнѣние, че това което обезпечавя успѣха въ войната в продължителния съвмѣстенъ животъ и служба между началниците и подчиненитѣ въ мирно врѣме.

Колкото и да е добъръ единъ началникъ-главнокомандующъ, все пакъ неговото положение на първо врѣме ще бжде доста трудно. Неговитѣ подчинени и войската още нѣма да му довърятъ. Самъ той, до като не е било извършено нѣщо сериозно, не знае кой е добрия, кой е лошия; вслѣдствие на това, не може да се има и взаимно довъріе, което е толкова много необходимо между старшитѣ и младшитѣ началници за съвмѣстни усилия.

Такова именно бѣше положението на Мехмедъ-Али-Паша, когато той прие главното командуване на Ломската армия: никой не го познаваше, никого и той не познаваше; освѣнъ това, той имаше противъ себе си и друго едно неизносно обстоятелство: наричаха го «френкъ» (значи отъ християнско произ-